

25. I. 1887.

2. num.

LIETUVISZKASIS BALŠAS

redomas Jono Szlupo,

iszeina trissyk ant mėnesio; kasztuoja ant metu 2 dorėlu, o Auropoje du ir
pusę dor. Atskiras numeris 7 centai. Už coli apgarsinimu ant metu 10 dor.,
o wieną syki garsinant 20 centu už kožną eilę.

Entered at the Post Office at New York as second class matter.

TREČIAS

METAS.

NEW YORK.

Adresas Rėdystės: Jonas Szlupas, 43 Spring st., New York.

Kromas And. KAPOCZIAUS.

Parsiduoda kawa, miškai, cukrus, arba-
ta, marszkinei, keli ės ir wisokie daig-
tai, kokie tik yra reikalingi dėl žmogaus
Asz taipgi užsipraszau wisus brolus lie-
tuwininkus, kad neužmirsztu atliankyti
manę sut

S. MAIN St. Shenandoah Pa.

Kitose duryse no bankos,

Forgusono mure.

ANTANAS WYSZNIAUCKAS,
žinomas gerai letuwiams Amerikoje,
gyvena po No 383 Grand st., New York,
dabar atidarė AGENTURA, tai yra par-
duoda szifkortes, iszmaino piningus,
parduoda tikietus ant geležinkelu ir tt
už pigiausią pre. ią.

AGENTA L. Balso: Szenandoryje M-J. Andriukaitis, M. Janczaitis,
Baltimorėje W. Senkus; Clevelande J. Almonaitis; Jersey Cityje Kazys Gilus,
Wiljamsburge W. Matulewyczius; Naujorke P. Pasiackas ir W. Džian-
kauskas; Bruklyne R. Paškauskas, Waterburyje ir Union Cityje K. Baltruko-
nis ir Sadlauckas; Mahanoy Cityje Milauckas, Ausziura ir Budweža; Wilkes
Barreje J. Aleksaitis.

BALUS! BALUS! BALUS!

Subatoje, 5 d. Wasario salėje GOLDEN RULE HALL ant Riwington str. 125-
lus kelamas LENKU DARBININKU balus, ant kurio lietuwinkai yra meilei
užpraszomi. Pradžia ant 8 ad. wakare. Tikėtas kasztuoja 15 centu.

KOMITETAS.

MAX REESE

21 S. Main St.

SHENANDOAH Pa.

pardawėjas likieriu ir cigaru, yra podraug
wisatiniu AGENTU dėl wisu garlawniu Hamburgo, Brėmos ir Antwerpos,
janczia piningus i wisas dalis Rusijos, Wingrijos, Lenkijos ir Lietuwos už
pigiausią prekią. Nėkas czia nebus prigautas. Gywenu pagal banką.

T. V. JARVIS CHRISTOPHERS,

adwokatats (counsellor at law)

NOTARY PUBLIC

5 & 7 Murray st., New York,

Grinczia 34 35 & 36. 10 ryt. iki 6 wak.

Gywenu: 146 Madison st., New York

iki adynai 9.30 rytą ir no 6 iki 7.30 wak.

Užmokėjo už L. Balšą:

M. Walinczius \$ 2, A. Jurgelaitis \$ 2,

J. Waisznys \$ 2, J. Kulikauskas \$ 1,

no J. Aleksaiczio, A. Waitkewyczius,

M. W. Janczaiczio ir J. Jasiukewy-

czius 6 d. 15 c.

ITURIS 2 NUM. L. BALSO.

Szl. Senowybė žmogaus, i. 17. Gamtos mokslai ir draugija, i. 21.
Aglė. Kur balawoja, o kur pernakwoja, i. 23. M. J. Andriukaitis. Sbsi-
riukimas lietuwiu Szenandoryje, i. 24. Bitė. Isz Kreslaunkio, i. 25.
Znikis. Isz Žiamaitijos, i. 26. Aglė. Paminėkame 3 d. kowo! i. 28.
Wisokios naujienos, i. 28.

SENOWYBE ŽMOGAUS.

Amžei reikalingi dël ikurimo dabos. Dabar pažiurekiamė, ar ir kultura gali mums suteikti ženklus to, kad žmogus gyveno jau pirmians istoriskuju gadyniu. Dëlto reikia suprasti, koks buvo wisatinis bėgis dailu, mokslu ir irėdniu. Gerai yra no zinomo eiti nežinoman, ir kožnas žmogus isz sawo patyrimu gali pasakyti, kaip iszsitaio daba. Jau ką senas žmogus Lietuvoje pamena isz sawo vaikystės ir apie iszradinius ir pagerinimus, yra swarbi lek-cija. Dabar isz Sziaulu i Kauną nuwaziuojame geležinkelu per 7 adynas, o seniukas pamena, kad arkleis waziuojant reikėdawo wargti dwi dienas ir nak-tis. Žwilgterėjęs i stiebą telegrapinės linijos jis atsimena, kaip kitąkart tokie ženklaneszei su kykereis buvo geriausiu prietaisu telegrapawonės, kur žmonės užsilipę žiurėjo, kokius ženklus paduoda aplinkinei gywentojai mosuodami rankomis, degindami ugnis ar plewėsuodumi kokius audinius. Mąstaudamas apie elektriską telegraą, kurs pawadawo kykerius, jis atsimins, kad tas iszradinis iwyko sujieszkojus jo jaunystėje samazgi elektrybės ir magnasybės. O tai wël atweda i atminti kitas naujos gadynės radynas apie paslaptis wisatos, k. a. 'spektrum analizis', kurs mums suteikia žinias apie medegą žwagždziu, nors tėwu tėwai tarėsi, kad tai wisai nėra galima sužinoti. Senukas mums gali taipgi praneszti, kaip mokslas netik pasidangino, bet ir placžiaus tarp žmonių pasiplatino ne kad budawo pirma, kada bajoru waikai tik tiek su wargu igyda-wo mokslu, kiek szendien waikas samdyto darbininko. Jis gali papasakoti apie atsimainymą istatymu su atsimainymu wyresnybės, nės jis sawo akymis matė nupuolant wergystę, uždraudžiant spaudą lietuwiszku kningu, atmena, juk ir aną pasitutsi uždrandimą waikams žmonies lankytiesi i mokslawietes; taip-gi jis žino, kad szendien urėdiniu ku paperkanumas atwalina wagis ir paleistuwius, o apkalina ułstawinetojus darbininku priesz pininguocziu prie-spaudą, žodžiu sakant: jis matė wisą atgalewystę gywenimo musu žiamės isz priežasties terioniszkos swetimwaldybės.

Tas tai auginias dabos, taip greitas musu laike, buwo daugiaus ar ma-ziaus veiklus no senu gadyniu žmogaus. Parodas randame wisokeis keleis. Istorija, iki ji siekia atgal, parodo dailas, mokslus ir politikiszkas irėdnes prasidedant isz grubios pradžios, ir bėgyje amžiu pasidarant protingesneis, sistėmatiszkesneis, tobulaus sueiluotais arba pritaikintais prie tam tikro mērio. Imkiamė tik wieną stambu paweikstę; istorija parlamentinio waldymo praside-da isz senaswėtiszku susirinkimu wadowu-didžiunu ir trenksmingomis sueigo-

mis wisu žmoniu. Istorija medicinos eina atgal iki czėsams, kada epilepsija arba nuomiruli sakė ėsant isz tiesu darbu piktos dwasės arba daimono, kurs pagriebęs taso ligoni. Bet mės norime žinoti, kokius laipsnius kultura perėjo gadynėse ankstesnėse negu czia isz kningu mės iszksnebenti galime. Swarbia pageba tame dalyke yra arkeologija, kuri dėl paweikslo parodydama mums akmeninius kirwius ir kitus nedailus inagius, prigulinczius ankstyboms žmonių gentėms, duoda suprasti, kaip žiamas anuomet buvo padėjimas dailu. Kitas naudingas paramtis yra — liekanos kulturos. Prisižiurėdamas arti ing mislis, darlus ir papratimus kokios nors tautos, wisur rasi pa laikus senesnio padėjimo dalyku, isz koku naujesni pasidarė. Taip jeigu mės norime žinoti, dėlko taip nawatnai yra sukirpta drapana k. a. iszpjauskwernis žiponas, toki rasime iszaiszkinimą. Nukirpimas skwernu prie szlauniu prieszakyje, kitąkart turėjo gerą meri, idant nesimaiszytu žipono skwernai jojant, ir pora nereika. lingu sagucziu užpakalyje ant strėnu yra liekanos tu gadyniu, kada tie saguczei buvo reikalingi dėl užkabinimo ant ju anu skwernu; nawatnai sukirpta apikaklė turi dabar ne sawo wietoje karpelus, kurie kitąkart buvo daromj, idant prie susidėwėjimo galima butu apikaklę užriesti ar pastatyti; gražus raikszczei yra wietoje senu paprastu pamuszaŭ, ir netikra atlanka paŭaryta su siule aplink cziruą rankowgalo yra liekana tikru atlanku, kada rankowę wartota dėl atraitymo atgal. Taip matome, kad szio dienos parodinis žiponas igijo sawo pawidulą no senowės praktikiszko žipono, kuri wilkėdamas žmogus dirbo ir jojo. Arba wėl kad kas pažiuri i dabarnykszti gywenimą angļu iieszkodamas parodu Normaniszko isikruszimo 8 szimtmecziaus atgal, rastu žodyje 'Oh yes! oh yes!' mėstiniu rėksniu, kurie nesižinodami iszlaiko seną prancuziszką formą iszszauksnio 'Oyez! Oyez!' (girdėk!). Kaip toli atgal tokios liekanos gali siekti, parodo paweikslas isz Indijos. Ten, nors žmonės priesz amžius užsidegdawo ugni dėl praktikiszkos naudonės su titnagu ir skiftuwu, wienok Bramanai dėl padarymo paszwęstos ugnies dėl kasdieniniu imonių, dar ir dabar wartoja barbariszką iszmislą smarkei skwerbdami wieną lazdukę i kitą szmotą medžio, iki kibirksztyts iszeina. Paklausti, dėlko jie tokiu budu weltu wartoja darbą, jie atsako, kad jie tai darą dėl iszgawimo waiskios ir szwentos ugnies. O mes matome, kad jie iszlaiko su neatmainytu budu liekaną isz nožmesnio gywenimo, koki perėjo juiu prosenei. Wisatinai sakant: tie wisokeriopi kelei isztyrinėjimo wisi parodo, kad dailos ir mokslai neiszzoksta tobulais kaip kad diewaitė Atėnė isz suskaldytos galwos Zeuso. Wiskas pareina žingsnis po žingsnio, ir kur nėra kito iszkwotimo, pastebėtojui užtenka tiktai pažiurėti dėl apsudyjimo, kaip koks iszradinis tapė igyta. Kožnas pažiurėjęs in lanką arba sėdoką ar paprastą kilpinę tuojau pasakys, kad kilpinė yra senesnė, ir kad sėdokas buvo wėlaus padarytas pritaissant paprastą lanką prie koto ir gaideli dėl paleidimo wirwutės, kada jau grobis yra nužiurėtas. Nors istorija mums nepasako, kas tai padarė ir kada, o wienok kaip kad istoriszka

būti priwedame, kad seidokas atwedē ant brēžukinēs, o ta ant titnaginēs muszkētos, o ta ant perkussijinēs muszkētos, ta wēl ant istumtinai užtaisomos szandyklēs, ir ant galo radosi kartoczei arba repetyrinei ginklai.

Sudēdami wisokius budus iszkwtotimo i daigtą tankei galime apraszyti wisą bēgi dailos ar irēdnēs, žiurēdami atgal no jos isz-sitobulinimo dabingame swēte iki pasiekiamo pradžia gywenime no žmiu geucziu žmonijos. Tegul-g; mēs pažiurētumēme i bēgi musdienēs matematikos, pagal kningas dėl uniwersitētū. Elzēs gadynėje Anglijoje (1558-1603) mokintinei neturėjo integraliszku rokundu, o wargei ir algebriszką geometriją, nēs taip wad. augsztesnē matematika tapē wēlaus iszrasta. Eidami atgal i widuramžius pasiekime czēsą, kada algebra ką tik buvo iwesta kaip naujiena no indiszku matematiku ir tuju mokintiniu arabu; ir potam mēs randame skaitlines 0, 1, 2, 3 ir tt., kurios isiweisē kaip pagerinimas senos rokundinēs toblyczios ir rymiszku I, II, III ir tt. Klasiszkuose amžinose mēs užeiname gadynę, kada bukłas Euklydo ir kitu graikiszku geometru tapē iwestas. Taip mēs surasime, ką senesni matematikai žinojo Babylonijoje ir Aigypte, aritmetiką, kurią musu waikai geriaus padaro su mumis, ir keletą rėdyklu praktikiszko mēravimo ir geometrijos. Tiek mēs žinome apie pradžia matematikos, bet žiamesniu lūpsniu jos pereitu mēs nežinome istoriszka. Wardai iktuolaik iszsilaikę dėl paženklinimo ilgumo — mastas, sieksnis, plasztaka, sprindis, pėda, pirsztas, nurodo, kokią pradžia turėjo mēravimēs gadynēse, kada nebuwo paprastos mēros iszrastos, ir žmonēs dėjo ar kojas ar rankas iszilgui daigto, kurio didumą norėjo aprokuoti. Yra parodyta, kad aritmetika prasidėjo no rokawimo pirsztu koju ir ranku, kaip ir dabar tankei randame tarp laukiniu arba kureziu ir nebylu žmoniū. Wardai skaitlu tulose kalbose matomai pasidarē gadynēse, kada toks rokawimas ant koju ir ranku buvo paprastas, ir jie iszsilaiķē iktuolaik. Maļajėnai 5 wadina li ma, kuris žodis, nors jie patys to nežino, kitąkart ženklindawo 'ranką', taip kad tai yra nuoamžinė liekana, kada maļajėnu prosenei reikalaudami žodžio dėl 5 pakelę ranką sakydawo: ranka. Zulu 6 wadina t a t i s i t u p a, t. e. wiena ranka ir nyksztis, o 5 pas Tamanakus wadinasi 'wisa ranka'. Ir lietuwiu sentėwei nekitaip skaitē kaip tik ant pirsztu koju ir ranku. Juk ir szendien mēs turime skaitlinius wardus primenauczius aną sengadyniszką rokawimą. Lietuwiszkas žodis 'deszintis' regisi yra iszaugęs isz žodžiu 'deszinę imti': ir szendien atsitinka matyti žmones rokuojanczius ant pirsztu kairės rankos, o kad tū nepritenka, jie ima pirsztus deszinēs. Musu rokundose deszintinė sistēma, nors butu patogesnē dwyliklnē, regisi paeina no to, kad musu prosenei rokawo deszintymis, kas iszsilaiķē iktuolaik (musu dwi-deszintys, trys-deszintys, penkios deszintys ir tt. rodo, kad ir lietuwei skaitē deszintymis], neatmainyta liekana senowinio žmogaus. Taip ir dailos iszaugo isz prastu pradziū. Imkiame irankius, o pamatysime, kad grubei aptaszytas

akmuo, imtas i rankas dėl kapejimo, atvedė ant pranašymo dailesnio akmens kirvio, prie kurio pritaisytas tapė medinis kirwakotis, kaip vėlaus, kada atsirado naugės, i vietą akmens paimtas tapė bronzinis ir geležinis kirwis, iki tapė pasiekta musu borta ir plieno kirwis su atsakancziu kotu.

Isz tu iszwedžiojimu neiszpuola, kad kultura wis yra judume ar zingyje prieszakyn. Prieszais tam mus istorija pamokina, kad daba tankei ant wietos pasilieka ilgus gadynes, o tankei eina juk ir atgal. Dėl supratimo to kulturiszko puolimo reikia atminti, kad puikiansios dailos ir isztaisytas surėdymas draugijos newisumet igyja wirszu, jos gal buti per tobulos dėl iszsilaikymo, nės žmonės nori turėti tai, kas pritinka prie aplinkybiu ju gyweni-no. Gana pamokslingas yra apsakas wieno anglo Singaporeje, kurs rado ten du menciu prekybos žydint. Wiena --- perka senus angliszkus laiwus, ir iszpuoszia juos in waltis: kita - perka angliszkas perkusiszkas muszkėtas, ir padaro isz ju senowiszkas titnagines. Nors tu mums iszsižiuri paiku, wienok turi sawo priezasti. Rytuose buwo per sunku rasti marininkus dėl parengimo laiwu su auropiszkomis iszrėdomiš, taip kad rodėsi geriaus prietaisus nors grubesnius pasinaudoti; o kas atsieina szandyklu, medžiotojai karsztose ir drėgnose girėse toli geriaus iszeina su titnaginėmis negu nesziiodami daug sausu patronū. Ta pati rėdykla randasi priėmime naujos ir iszlaikyme senos dabos. Kad tautos gywenimas atsimaiu iszskirausezius i naują žiamę, ar per wainas ir nelaimes namie, ar prie susimaiszymo su žiamesne weis'le, kultura sentėwiu gal tapti ar neberekalinga ar nebegalima, ir taip isznyksta. Toki iszsigimimą randame tarp ipėdiniu portugalū Rytinėje Indijoje, kurie susituokę su tenbuweis isz. klydo isz taku kulturos, taip kad ten ką tiktai nuwykę auropėnai eina žiurėti in juos szlitiņanczius aplink sawo trobutes tarp puikiu tropiszku waisiu ir gėlu (kwietku), kaip kad jie ten butu pasodinti dėl parodymo, kaip žmonės nupuola daboje, kada nėra reikalo pasistengimo. Kita tanki priezastis puolimo dabos, kada žmonės žydėję kuomet tampa iszgriauti ar iszwyti isz sawo tėwynės kaip kad Szoszoninei Indijonai, kurie slepėsi no sawo neprietelu Juodkojiniu Indijonu (Blackfeet) pustyiēsė kalnu Rocky Mountains, kur jie ir dabar klydinėja, wadinami Kasyklinėis (Digger) Indijonais, no kasimo szakniu dėl iszlaikymo sawo nūmėnkusio buwio. Netik nužiamintas buwis, bet ir prapūlenė iszdaliniu dailu pas kitas tautas gali tankei buti iszguldoma prapuldymu kulturos prie neprilankiu iszlygu. Antai apgywentojai salti Pietinio Didžiamario, nors nelabai nožmi žmonės laikuose aplankymo kapitono Cook'o, dėwėjo akmeninius kirwius ir peilus, taip nežinodami apie nauges, kad jie sodino in žiamę pirmas geležines winis, kurias igiję no angliszku marininku, tardami sulaukę naujos pjuties. Gal ju prosenei nėkuomet neturėjo naugiu, wienok ju sentėwei regisi buwo parėję isz Azijos, kur naugės buwo žinomos, bet per iszkelawimą i didžiamarines salas ir per atsiskyrimą no sawo gencziu, pražudę ju wartonę ir puolė atgal i akmeninę gadynę. Taigi matome, kad nors atsitinka puolimai kulturu tarp tuļu tautu, bet pati daba wisatinai e na augsztyt žingsnis po žingsnio.

T. b.

GAMTOS MOKSLAI IR DRAUGIJA.

(Taša.] Benjaminas Franklin'as, spaudėjas kningu ir mokslininkas, gimė 1706 m. Bostono mēste Amerikoje. Nors tėwas jo, žwaktaukiu prekėjas, buwo ji priskyręs prie bažnyczios, wienok trukstant pinigų dėl apmokėjimo sunaus mokiniwos, Benjaminas pateko prie brolo, spaudėjo kningu. Czia Benjaminas turejo dirbti labai sunkei, wienok kožną wafną walandą jis pasinaudojo dėl skaitymo kningu, kokios i jo rankas papuolė; weikei jis su sawo brolu susipyko, ir pabėgo pirma i Naujorką, o isz czia i Philadelphiją. Czia trumpai dirbęs jis kelawo i Angliją, kur jis susipažindino su naujauseis pagerinimais spaudėjystos. Po nekuriu laiko jis sugryžo atgal i Philadelphiją, ir no dabar jam ėmė sektiesi, ir jis tapė gerai žinomu ir paguodojamu žmogumi.

Tiktai 1746 m. jis tapė akwewenis ant tardymu su elektrybe, kokie buwo daromi Anglijoje ir Prancuzijoje. Daug jau buwo tame moksle iszrasta no to laiko, kaip Ottonas Guerike padirbo pirmą elektriszką masziną 1600 m. ir kaip prancuzas Du Faye parodė, kad yra galima iszgauti dwejoją elektrybę trinant iwaires esybes. Taip gumulėlis saku, jeigu jis tampa pripildytas elektrybe, no lazdutės elektrizuotos smalkos, nebeprisartina prie tos lazdutės, bet bėga no jos. Bet Du Faye iszrado, kad jeigu patrinai galą stiklinės lazdutės su szilkais, ir priartinsi prie jos aną gumulėli, tą gumulėli ji pritrauks prie sawės, kas parodo, kad stiklinėje lazdutėje elektrybė turi prieszingą iweikioję ne kad smalkinėje lazdutėje. Taigi kitaip sakant: kuomet Guericke parodė, jog esybės pilnos wienokios elektrybės stumia szalin wiena kitą, Du Faye iszrado, jog esybės pilnos iwairaus menciaws elektrybės pritraukia wiena kitą. Kaip Guericke taip ir Du Faye tarėsi, kad elektrybe yra skystimu sutwertu per trynimą, bet neėsancziu daigtuose kitame czėšė; bet Franklinas ėmęs daryti sawo tardymus tuojau suprato, kad netaip yra, bet kad kožnas daigtas turi daug ar maž elektrybės, kurią trynimas tiktai iszgauna. Reikia žinoti, kad kožnas daigtas pripildytas elektrybe turi buti taip padėtas, idant elektrybė negalėtu no jo in žiamę nutekėti: geriausei dėlto pasinaudoti kėdę su stiklinėmis kojomis, nės elektrybė nelengwei plaukia iszilgui stiklo. Taipgi jei prie daigto pilno elektrybės prikiszi pirsztą ar naugės galą, kibirskztis randasi tarp elektrizuoto daigto ir tarp pirszto arba naugės. Franklinas tikėjosi, kad kožnas daigtas turi tam tikrą sawo daugumą elektrybės, ir jei dėl kokios nors priežasties elektrybė butu nelygei padalinta, tai tie kurie turės daugiaus ne kad jiems atsako, atiduos jos dalį tiems, kurie mažiaus turi, iki bus pasiektas dėl kožno priderintis daugumas. Ir tai ant sykio paaiszkino, dėlko žmogus pats sawės ėgali elektrinti, nės iki nėra kito ko, no kurio jis gautu elektrybę, jis wiena ranka

ima atga', ką jis atiduoda kita. Franklinas turinczius per daug elektrybės wadino 'pridėtinai paelektrintais', o tuos, kurie turi per mažai, 'atimtinai paelektrintais', ir no to paeina žodžei pridėtinė ir atimtinė elektrybė, kaip kad szendien yra sakoma. Dar czia pasakysiu, kad szendien yra mislyjama, jog elektrybė susideda isz dwieju iwairiu menciū ēsancziu wisuose daig. tuose. Tuodu menciū yra atilsyje, iki jie yra lygswarume, bet kad koks nors daigtas turi per daug wieno menciaus, jis wis stengiasi ar atiduoti szalin arba kiek igyti isz kito menciaus dėl lygswarybės. Wienok iktuolaik nėra dar tikrai žinoma, kas tai yra elektrybe; tiek tik yra teisybė, ką Franklinas pasakė, kad ji nėra su t w e r t a, kada mēs matome jos apsiweiszkimā, bet tik iszgauta isz daigtu, kurie ją turi.

Apie 1746 m. Dr. Franklinas ēmė tyrinėti, ant kiek apsiweiszkimai žaibo ir griastinio yra tokie pat, kokius jis mokėjo padaryti su sawo elektrizkomis maszinomis. Žaibas plaka winguriuotomis užlaužomis, tarė jis, taip pat daro ir elektrizka kibirksztis; elektrybė uždega daigtus, taip pat daro ir žaibas; elektrybė sutirpdo nauges, taip pat ir žaibas; abuodu gali užmuszti gywuolus, ir apakinti; elektrybė teka wis per geriausią padawējā, i. e. daigtā, kurs ją lengwiau sei nėsza, taip pat daro žaibas; pakilus daigtai pritraukia elektrizkā kibirkeztį, o taip pat ir perkunija trenkia i boksztus, medžius ir wirszunes kalnu. Ar-gi butu negalimas daigtas, kad žaibas yra nēkas kitas kaip elektrybė pereinanti isz wieno debesio i kitā, taip pat kaip elektrizka kibirksztis kad pereina isz wieno daigto i kitā? Franklinas tokias sawo nuomones praneszė Karaliszka Draugystei Londone, podraug pridėdamas, kad, jei jis turi tiesā, butu galima sumažinti blėdi, padaromā perkunijomis, pastatant staczias lazdas geležies arti augsztu namu, taip kad elektrybė galētu pulti žiamėn isz debesiū nepadarydama blėdies. Bet ta žinia taip pasirodė nawatna ir dėl garsingu moksle wyru, jog jie netriwojo nesijuokė, kada Franklino rasztas buwo skaitomas, ir nekaiķė ji wertu atspausdinimo. Dėlto Franklinas užgėdintas nēkam kitam nebesznekėjo apie sawo mėginimus iszgauti elektrybę isz dangaus kaip tik sawo sunui, kuri jis ēmė drauge ant to darbo. Franklino-gi buwo mislis, kad, jeigu jis galētu geležies lazdukę nusiusti i debesius dėl susitikimo su žaibu, toji igytu elektrybę, kurią jis tarėsi ten ēsant, ir žiamėn nuleistu per siulā prie jos pririsztā, taip jog jis elektrybę galētu atj-usti. Dėlto jis ēmęs du lengwius kėdrinius medžgalus suriszo kryžmais, ant kuriu jis patiesė szilkinę skepetaitę ir kertes pririszo prie gało kryžiaus, ir ant wirszugalos tos lėkwės jis prikalė smailę geležinę wielę, daugiaus ne kad pėdą ilgumo. Potam jis wuodegā pritaisė ir wirwutę prie sawo lėkwės, o prie gało wirwutės arti sawo rankos jis perriszo szilkus, kurie yra blogo padawėju elektrybės,, idant elektrybė neisztruktū i jo kunā. Tarp wirwutės ir szilku jis pririszo raktā, i kuri elektrybė turėjo susirinkti. Pabaigęs tą sawo lėkwę jis su neramumu laukė griastiniuoto lytaus, o kaip tik tas atėjo, jis su sawo sunumi

isztraukė i ganyklas arti Philadelphijos ir paleidė i orą sawo lėkwę. Toji pasikelė i tamsius debesius, bet isz pradžios elektrybė neparėjo, nės wirwtė buvo per sausa dėl jos padawimo. Bet lytui cziežiant ir lėkwė ir wirwtė perszlapo, ir dirksnelės wirwtės pasisziauszė kaip kad siulai daro, kada iszilgui ju teka e elektrybė. Franklinas tai pamatęs, jau žinojo, kad jo tardymas pasisekė; jis prikiszo sawo pirsztą prie raktio ir iszgawo stiprią szwiesią kibirkszti, ir ilgai elektrybė smarkei tekėjo no raktio i jo pirsztą. Galwinei Londone galėjo dabar juoktiesi, jeigu jiems patiko, nės radynos jau iwyko; Franklinas žaibą nusi-traukė isz dangaus, ir parodė, kad tai yra elektrybe! Weikei po to pats sawo namuose dėl surinkimo elektrybės isz debesių jis parangė itaisą, kurs skambino warpelus, kada itaisas jau buvo pripildytas elektrybe, idant galima butu daryti tardymus. Jis taip-gi iwedė geležines lazdukes kaipo perkunsargius, apsaugotojus no perkunijos, kurie ateitėje tapė itaisyti arti wisu augsztu namu dėl pritraukimo žaibo ir nugabenimo jo i žiamę. Dabar tai Franklinas igijo dideli wardą, ir Karalyszkoji Draugystė ji priėmė i sąnarystę, ir daug garbės jam suteikė wisos szalys Auropos. Jis ir daug kitu swarbiu tardymu padarė, o prieg tam buvo weklus ukėsas ir politikos wyras. Jis mirė 1790 m. po ilgų ir sunkiu darbu ir rupescziu, už kuriuos jis gawo atlyginimą pašisekime. T. b.

Kur balawoja, o kur pernakwoja.

Brinkiams garnys atneszė dukteri. Na, walė Diowo, sakė tėwas, nors tai mergina — kriksztynas kelsiu. Tik, Agot, greitai pagyk! Moteriszkė d r ilgai gulėjo, tiesą sakant: jai ir nebuwo ko keltiesi taip greitai, kumos ir kitos bobelkos tik neszė sznapsą su medumi ir swiestu, dėlto ir ligoniui ējo smagei liga. Ant galo atėjo taip geidautos kriksztynos. I kumas Brinkei užsi-praszė diktą, twirtą bobą, su gera gerkle dėl gėrimo ir dainawimo. Kumas buwo mažumyti per silpnas, iszdziuwęs, bet su kszene pilna. Jau no 9 ady-nos rytmetryje pradėjo sweczei rinktiesi, sweikinosi, bucziawosi, o prie arėlkos ir geru užkandu, kuriu Amerikoje nestoka, ējo isz pradziū sznektos labai mei-lei. Kumas girdamasi sakėsi turęs pažintis su szlėktomis lenkais.

Ei, Brinki, musu kriksztynos be lenku kaip szuo be wuodegos, tarėjis.

Tai ką czia kaiti mums užpraszyti ir juosius.

Wėlu, prikiszo kumas.

Wisgi ateis, atsaliėpė Brinkis.

Po to ir nutraukė tuojau kumas jieszkoti lenku. I pawakarę pasirodė keli lenkai su kumu. Tuojau isz pradziū bobelkos pradėjo anuos girdyti alu-mi, sznapsu, kitos wėl dawinėjo užkandos, sakydamos:

Pruosza Pana szlauni wisztienos!

Lenkai ėdė iš pradžios smarkei, o priėdę ir prisigėrę pradėjo kriokti lenkiszkas dainas. Lietuwininkai iš pradžios apsileidė, bet potam ėmę užtraukė 'Byrutę', nors miszkineis balsais. Lenkai nepasiduodami ir lietuwininkus apjuokdami iszsirėžę suokė sawo 'Jeszcze Polska niezginęła'... Nors gėrimai buwo wisiems akis užpylę, wienok lietuwininkai suprato tokią dainą ėsant panėkinimà lietuwiszkos czesnies, ir kumas pats paszokęs kirto wienam lenkui i žandà. Ans-zi subluwo: A co to!

Asz tau, rupužė, parodysiu, co to! Jeigu atėjai gerti, tai gerk, o ne budawok Ojezyznos sukaraleis ir baudžiawomis.

Kumas mat buwo kaip ir wisi isitraukęs. Tuojuo czia daugiaus susirinko, prasidėjo tarp wienu ir kitu labai gaiwi szneкта.

O jus judoszej, szaukė senis Petras i lenkus žiurėdamas, jus musu bažnyczias wisur ant sawo wardo perdirbote, papustnosei,... iszpilsime jums kaili!

Lenkai subugę rengėsi bėgti. Lietuwininkai užėmę duris ir nemislyjo leisti.

Swini, chamų! szaukė wergai lietuwiu paimti. Wisi pasigėrę kaip pradėjo musztiesi, tai ir langai tarszkėjo. O kas norėjo buti stipresniu, tas dar gėrė. Namuose jau kiti gywentojai buwo sumigę, jie nusigando girdedami staugimą ir riksmà czesnininku. Amerikonams buwo tai labai istabu matyti toki waizdà kur wieni tik muszėsi, o pasigėrę kiti kaip silkės gulėjo. Žinoma ilgai nelaukdami lawė žinià i paliciją, idant apramintu toki neramu gaiwaļà.

Ant rytojaus prabudę, pasimatė didumas tu pacziu žmoniu, kurie kėlė trenksmingas krikosztynas, bet jau negrincioje Brinkio, o tik kalėjime. Prawėręs akis ir apsidairęs pirmas pradėjo keikti Brinkius ir pasiklausė:

O koks czion welnias manę atgabeno?

Matai, kumai, nereikėjo pesztiesi su lenku szlėкта...

Tai jus lenkai kalti! szian, asz jums kaili iszmanksztinsiu.

Bet jau kiti nuramino ji. Paszaukti i sudà pradėjo teisintiesi wisi, bet taip nelogikiszkaì, kad sudžia pasijuokęs ir liepęs po pankis dorėlus kožnam užmokėti už nakwynę paleidė eiti namon.

Ei, tas nesyki tarp musu atsitinka: kur balawojame, o kur nakwojame!

Aqlė.

Susirinkimas Lietuwiu Szenandoryje.

8 d. saus o saloje p. Rice lietuwininkai laikė susirinkimą, suszauktà dėl isteigimo kuopos susiwienyjimo wisu lietuwininku Amerikoje, ant kurio buwo susirinkę per 100 lietuwininku. K. Butkewyczius atidarė susirinkimą, ir paszaukė susirinkusius brolus nuskirti ant to wakaro wirszininkà, kuriuomi

pats likosi nuskirtas. Gawęs dabar sostą wirszininko pats padarė sawę ir sekretoriumi, o jausdamas dabar esąs pilnoje twirtybeje pradėjo traukti ilgą sznektą apie koki trečią susiwiennyjimą. Isz kalbos tojo ponelo galima buwo aiszkei suprasti, jog jis yra labai kietu prieszininku susiwiennyjimo wisu lietuwininku isteigto 15 d. rugpjuczio Szenandoryje, ir bene tik dėl sawo garbės ar pelno stengiasi Szenandorio lietuwininkus nukreipti ant kitokio kelo. Rupes-tingas sznekorius pusklejei iszweđžiojo, kad Knights of Labor pakelsę lietuwiu turtuose ir apszwietime. Stora tai klaida. K. of L. rupinasi tiktai dėl gero darbininku, o ne dėl pakelimo kokios nors tantos, k. a. lietuwiu. Apie biržą ir paglobą dėl bedarbiu lietuwiu, kur Butkewyczius stengiasi Szenandoryje isteigti, pasznekęsime kitąsyk, szendien gana bus tiek pasakyti, kad tas B-aus susiwiennyjimas iszlakstė ant keturiu wėju, taip ir per ano priežasti likosi tuomi tarpu kuopa susiwiennyjimo neisteigta. Blogai susirinkusieji lietuwei padarė pawelydami taip daug plopti tam ponelui, bet ir kam ji nusiskyrė in wadową? Tik bene wienas prieszginis atsirado, kuris kelissyk atkteinė pasargą, kad tą surinkimą suszaukė Wytauto draugystė tik dėl reikalo susiwiennyjimo, bet negawęs pritarimo turėjo apleisti salę nepasibaigus susirinkimui. Beje ir sekretorius susiwiennyjimo Juodkojis ar nedryso pritari, ar ką mislyjo apie dangiszkas grožybes; matyti, kaip tas brolis karsztai karsztai rūpinasi apie sawo pareigas. Ant galo asz gražei meldžiu, idant Butkewyczius akyste wisu lietuwiu iszszeitsintu pataisydamas tą nelemą klaidą, bet nekitaip, kaip suszaukdamas umai susirinkimą tik wienai dėl isteigimo kuopos susiwiennyjimo nės kitaip pradėsime no tolaus pasisznekuozuoti. M. J. Andriukaitis.

GROMATA ISZ KRESLAUKIO, WYTEBSKO REDYBOL.

Iszėjo kninga rusiszkoje kalboje su antraszu: 'Witowt i jeho politika', kurią paraszė Barbaszewas, jaunas wyras, mažarusis, dėl gawimo wardo 'magistro'; jis gynė tą kningą prie Petropilės uniwersitėto. Kasztuoja pusantro rublo, o yra didelė kninga; tik gailu, kad wietomis traukia i sawo pusę.

Łatwiams jau ir pasidarė sunku. Kningas ju, drukawotas ne kirilica, persekioja; palicija gauda žmones, kurie parduoda maįdu kningas. Tas darosi pas mus Kreslaukyje.

Starowėru bažnycią wyresnybė czia užpezėtyjo, norėdama, kad jie taptu stacziatikeis. O starowėru musu kampe yra labai daug. Keikia wisi wyresnybę susiriesdami; sakan, kad tik waldžia neapsižiurės, tai ir starowėrai eis pries ją. Petropilėje apie szitą nėks nėko nežino, nors czia žmonės yra smaungiami. Pusė Maskwos priklausu prie starowėru, ten jie turi sawo bažnyczias, o pas mus juos persekioja, tegul Perkunas trenkia tuos urėdininkus!

Gudiszkose gazėtose ėmė raszyti apie autonomiją lenku, Bismarkis buk

atiduoses lenkamis, kas yra ju; tuomi zinoma tik baugina gudus. Gazetose nurodo, kad tai galimas daigtas, Auropa yra wisagalinga, ji dawusi bulgarams walnybę, gali duoti ir kitoms giminėms. Taip, tai taip, bet isz szitu miltu dar negreitai koszė bus. Kad ir iszkiutu kokia karalystė lenku, tai wël jie imtu užti ir balawoti kaip ir pirma.

Ant 'Auszros' kapo iszaugo 'Garsas', ir 'Niamuno Sargas' atgijo Tilžėje. Prusuose mat wis gerians; tenai lietuwius nors musza, na, tai ir werkti gali, o pas mus netaip: jeigu musza, tai tu nerodyk, kad esi nuludęs, nės dar duos.

Bitė.

Isz ŽIAMAITIJOS. Maskolei lietuwius norėdami iszblaszkyti i wisas puses, daro taip, kad tie Lietuwoje nebutu ir skleistuosi; delto baiorams, kaip zinote, newalė yra Lietuwoje žiames pirkti, nei urėdą turėti, nei no maskolu žiamę waldyti ir tt. Ukininkams wël, kurie sawo giminėje turi apszwiestesnius: kuningus, daktarus, adwokatus ir tt., arba tik pabaigusius gimnazijas, mokslawietes ir tt. newalė yra pirkti žiamę. Daugelis isz tu, kurie statomi yra i waiska, tapė prikalbinti eiti i Amurą ant gywenimo, kur busę duota jiems 50 desintinu žiamės, ir kelonė nekasztuos; wienok reikia prisiekti, jog nekados nebegryžsz i sawo krasztą. I tą Amurą reikia kelauti 9 mėnesius. Žiamė ten gera, bet rugei neauga, nės jau tolaus i pietus yra, ir gywuolei iszkrinta, delto mėsa yra gabenama isz Kynziamio. Taigi tenai nėra nei duonos ruginės nei mėsos kiaulėnos, kurią taip labai lietuwei mėgia. Iszeiwei turi pirm iszejimo paczias westi. Už kelonę wyru užmoka, bet už kelonę pacziu nėko waldžia neduoda. Isz gero noro ar pagal paliepiimą waldžios iszeina po 50 giminių isz kauno pavieto, taigi isz Kauno rėdybos i 350 lietuwiszku giminiu. Isz tikro daugel yra wargo tarpe musu žmoniū, nės žiamės neturincziū yra didelė daugybė. Wyresnybę skaito ju i 300.000 Kauno rėd., bet ju, kiek zinome yra antratiek. Nei wieno waikino, einanczio i kariauną, nelaiko sawo kraszte, bet waro i Amurą ir Kaukazą, tolausius krasztus, o pas mus atwaro gudus isz pietiniū rėdybu walstijos.

Wisos walseziū mokslawietės bus paduotos i popu rankas. Tuo tarpu mokintojai maskolai, jei kur yra arti cerkwė, waro mokintinius i ją per karajiskas dienas ir liepia muszti paklonus...

Wolteris wazinėdamas pereitą metą po Lietuvą norėjo iszrastu naują tarp lietuwiū tikėjimą be kuńingu (be popowszczina), ant ko dawė priežasti žmoniū waidas su kuńingais. Ejo no palicijos tarpe žmoniū užklausimai, kas yra lietuwiszkos, o kas lenkiszkos wėros. Regimai maskolei tariasi lietuwiams duoti sawo popus, kaip padarė su latweis tame dalyke. Bet netaip lengwu yra lietuwi i spastus iwaryti! Lietuwei supranta, kad su isiszaknyjimu stacziati-kystos taptu nusmaugta ir lietuwestė ir musu lietuwiszka kalba.

Nėks mus taip nežudo, kaip pritrūkimas wienybės per nesupratimą sawo reikalo. Labai tankei atsitinka, kad lietuwininkai iszduoda waldžei tuos, kurie platina ju kningas arba ant gero mokina. Tas, kuris, pagal ju namanymą, ne taip daro kaip waldžiai nori, kaltas yra! Nedorybė pas mus didelė yra: waikai prowojasi su tėwais, brolei su broleis, o wis labiausei per tuos szunadwoczius, kurie po szinkius lāndydami už plėczką degtinės, deszinti kiausziniu, suriu, mokina kaip turi wieni su kitais pjautesi. Girdėti, rods, kad waldžia ketina tuos szunadwoczius naikinti, tegul jie sau eina i sausas gires!

Už žyduš mažne suwisu nenorinczius i karą eiti, waldžia liepė mokėti iu tėwais, giminėms koronės 300 rbl.; per tai nekurie pradėjo sawo akis karui rodyti, bet po priėmimo prisiegos iszdume mažne wisi i Ameriką. Daugel yra taip padariusiu ir lietuwininku.

Noras žemės tarpe lietuwininku yra neapsakomai didelis. Wis yra tarp ju kaĩbos: kad karalus duosės žemės, kad esās „ukazas“ karalaus uždengtas popėrpiningeis ponu. Daugel yra ir perkancziu žemę, nės žemė per nupuolimą laukininkystės yra labai pigi. Ganna kitur pirkti kelmynes po 10 rbl. desetinę. Mergelės perka žiamę kad wyrusgauti, bernelei --- idant westi paczias. Nekurie ponai dalimis žemę parduoda, nės darbininkai brangus o waisei pigus; piningu pritrūkimas wisur yra didelis. Labai didelė daugybė atsirado netikru piningu no 20, 15, 10 kap. žalwariniu pasidabrintu, cininiu ir tt. Taipo jau yra ir su popėrineis gudiszkais piningais. Po nauju metu ketina waldžia daryti szilki-nius popėrpiningius. Kaĩba, kad min sterija Petrapilėje ketina atsimainyti.

Maskoliszki laikraszczei „Swēt“, „Wil. Westnik“ ir kiti pagarsino, kad jietuwininkas M. Silwestraitis no Raseiniu tapė iszrinktas i pagarbės sąnarius Rusiszkos Ciecoriszkos Geograpiszkos Draugystės Petrapilėje. Benė tas urėdas yra jam duotas dėl patraukimo jo prie maskolu. Nelabai tikiamėsi, kad tas musu wiengėntis mokėtu suwartoti tokią sąnarystą dėl gero sawo giminės.

No Liepojiniio gelžkelo, no stotės Rudwiliszskės wyresnybė ketina plentą per Raseinius i Szilinę ant Niamuno kranto iszwesti.

Czia augszcziu paminėjau, kad lietuwininkai einantiejie i karą, daugumu po prisiegos bėga i Ameriką. Priežastis czia yra tokia: pirma, kad nenori tarnauti, o antra, kad prisiega musk oliszkyje kaĩboje už neką laiko. Sako, ką mums kaĩti ta maskoliszka prisiega! Kad ji butu lietawiszka, tai butu swarbi! Ant prisiegos waro i bažnyczią, kur musu waikinai laike maskoliszko saikinimo tai ant wienos kojės szokinėja, tai iszkėlę szpygas laiko, tai wienas kitam liežu-wius rodo. Isz tos priežasties yra daugel pas mus kreiwu prisiegu suduose. Mat, kaip persekiojimas hetuwininku ant ju pacziu atsiwerczia!

Gruodyje tik žiemos sulaukėme; turėjome labai ilgą ir sziltą rudeni, ilgai bandas ganėme ir žiamę areme. Ant darbu pereita wasar: buwo gera: tą, kuris neapsidirbo, už tingini laikome. Jawai yra labai pigus. Žirnei po kwiecziu ko geriausei stowi.

Gruodyje. 1886 m.

Zuikis.

PAMINEKIAME 3 diena KOWO!

Sztai, brolei, artinasi jau 3 d. kowo, apie kurios swarbumą gal daugumas nėko nei nebemena. Kitą gadynę walna lietuwiszka giminė, bėgant amžiams, per wisokias priežastis, pateko i nelaimingas baudžiawas. Musu senucei ir musu tėwai ilgai neszė tą jungą, liejo prakaitą dėl ponu naudos, dawėsi ryksztėmis kapoti, skriausti, ir panėkinti wisur pasilko. Szirdis werda pamenant tas werksmingas gadynės lietuwiszkos praeitės. Užmokeszcio už sawo darbą žmonys no ponu negaudawo, wirszu ni dar reikėdawo ponams sawo pastarąji lobi atiduoti. Galop XVIII szimtmezcio ryzei ant žmonies sutruko; po to ir kitur walnybė ėmė rodytiesi. Ant galo ir Lietuwoje ismuszowalanda pražuwimui baudžiawu, tai buwo 3 d. kowo 1861 m. Ne Aleksandrii II mės ėsame dėkingi už baudžiawu isznaikinimą, nės laikas apszwiestos gadynės prispyrė sutremti tą begėdiszką jungą. Ponai juk ir waikams žmonies nepawelydawo igyti mokslus; berots ir szendien Lietuwa nedaug turi walnybės isz priežasties persekiojimo rusu. Nelikus baudžiawu, szendien radosi taip pat baisus ir skaudus jungas, beje jungas rusiszkos waldžios ir pinguocziu, Rusai ir pinguoczei szendien yra musu gimines skriaudėjais, ju rankose yra musu uždirbti turtais, nors mės darbininkai newisi dar iszmanome sawo pražuti ir nesyki aprėkiamo tuos, kurie už musu reikalus stoja. O teisybė szendien yra tik ant pusės warguolu, kuriuos tarp kitu persekioja ir 'ganytojai duszių' nės mat ir kuningai eina už turtinguosius žmones, priesz Kristaus mokinimą. Pagelba dėlto mums wargdieniams likosi wiena: mokslas ir wienybė. Mokslas musu suszafusias krutines ir nuskriaustas szirdis apszildys motyniszka sziluma. Dėlto tai 3 d. kowo wisi sueikiame i draugę pasidžiaugti isz numetimo pirmo jungo no musu pecziu ir apsznekėti, kokiū budu galėtumėme isznaikinti naują prispaudimą ir naujagadyniszkus wargus sawo wiengencziu. Lietuwininkai Naujorke d. 21 sausio sutarė iszkilmingai apwaikszczioti 25metini paminėjimą isznaikinimo baudžiawu Lietuwoje, ir komitėtas tapė iszrinktas dėlėi sudawadyjimo tos szwentės. Musu brolei latwei kožną metą tą szwentę gana linksmei perleidžia, tegul-gi ir mės neatsiliksime užpakalyje sawo giminaicziu. Norėtumėme, idant szitoji szwentė butu kelama ir kitose wietose, kur gywena lietuwininkai.

Aglė.

Wisokios naujienos.

ITALIJOJE popėzius Leonas XIII yra prispirtas sumažinti sawo iszdawimus, nės pereitą metą kasoje jo buwo skolos pusė milijono liru. Wisatinai iėmimai popėžiaus siekia $7\frac{1}{2}$ milijonu liru kasmet, beje 3.080.000 rublu! Ar dywai dėlto, kad popėzius stoja už pinguoczius priesz darbininkus?

AUSTRIJA rengia savo armiją i wainą; sako, kad kits waina tarp Wokietijos ir Prancuzijos, o tuomet ir rytuose rasis nauji keblūmai dėl Bulgarijos.

ANGLIJA priesz 200 metu turejo apie 5 mil. gywentuju. O szia dien Anglija ir Walija turi 25.974.439, o wisa Did-Britija drauge su Airija ir apliukinėmis salomis 35.241.482 gywentojus. Anglija-gi drauge su wisomis sawo naujokynėmis ir su žiamėmis stowincziomis jos apginkle skaito i 310.225.000 gyw.

Mirė Monte Carlo Juozas Whitworth, garsus angliszkas inžinėris ir iszradėjas ginklu, jo wardą nesziuojancziu.

Anglijoje žmonės nesenei szwentė 300 metini paminėjimā iwedimo bulwiu (ropuczui) Auropoje. Bulwiu gimtuwė randasi, kaip A. Decandolle iszweda, Czylėje, Pietinėje Amerikoje. I Auropą bulwės tapė parwežtos isz Wirginijos per metematiką T. Herriotą 1586 m., kuris tuomet gryžo su kitais naujokais ant ļaiwo Drakės i Angliją; tuomet bulwės wadinosi angliszškai 'openawks'. Paprastai wienok yra mislyjama, kad Drakė -- ar wergu kupezius Jonas Hawkins parwežė saldžiājā bulwę, wadinamā, 'batate', no ko ir wardas 'potato' paeina, dėl darymo cukraus. Bet kaip anglai Wirginijoje gawo bulwes, kurios juk augo Czylėje? Yra pasakojama, kad R. Grenville, budamas tarnystėje Walterio Raleigh'o, keloneje i Virginiją apgrobė du szpaniszku ļaiwu, kurie tarp kitu daigtu turėjo ir bulwes. Toks tai buwo kelas bulwiu i Auropą.

Isz RUSIJOS per 10 paskutiniu mėnesiu 1886 m. iszkelawo i Ameriką in 50.000 žydu, o per paskutinius 5 metus i 200.000.

1885 m. Rusijoje buwo 119.437.000 desintinu žiamės po gire.

Szitam metu dėl iszlaikymo pawietiniu ir mėstiniu mokslawiecziu žmonintu wyresnybė prskyrė tik 1.588.000 rublu, o dėl iszlaikymo mokslawiecziu parapijiniu ir pradiniu 375.000 rublu.

Dėl kuningu tapė priskirta: dijacezijoje Wilniaus 66.491 rbl., Wytebsko 26.508 rbl., Graduo 30.779 rbl., Kauno 88.747 rbl., Kurszo 5.650 rbl., Minsko 15.809 rbl., Igannijos 313 rbl., ir tt. Dėl konsistoriju ir seminariju priskirta Wilniaus 14.667 rbl., Telsziu 12.300 rbl., kollegium Petropileje 13.292 rbl., kuningiszkes akademiijos Petropileje 24.550 rbl. Dėl kuningu Lenkijoje teko 931.261 rbl.

Prie bažnyczios s. Kotrynos Petropilėje priskirtu pasiliko kn. Skillandis, kurs isz poniszktumo sawę wadina Skilladž.

WOKIETIJOJE Bismarkis reikalawo, idant seimas 675 milijonus markiū priskirtu wyresnybei per 7 metus kaipo metini kapitolā del armijos, pastatymo gintuwiu ir dėl inwalydu. Kad seimas tą reikalawimą atmetė, Bismarkis seimą iszwaikė, pasitikėdamas, kad žmonės iszrinks wyresnybei priħankius pasiuntinius i Berlyną. Ir Prusu Lietuvai yra didžiausias reikalas szitnose pasiuntiniu skyrinuose stoti i karwietę, nės jeigu wyresnybė igys tiek daug piningu, tai ji be žinios ir be noro žmoniu itrauks Wokietiją i wainą jei ne su kuomi kitu, tai nois su Prancuzija, kuri, kaip Bismarkis sakė, turi buti ant keliu amziu sunai-

kinta, jei Wokietija nori buti atwangi. Czėsas ir hetuwiams yra suprasti, kad toks elgimasi wyresnybės yra pražutimi dėl kožnos tautos, o labiausei dėl darbininku; dėlto lietawininkai Prusuose drąsei rinkkite lietuwininkus i seimą, e nanczius priesz wyresnybę, arba jei sawo kandidatu neistengtumėte pastatyti, paremkite socijaldemokratas, tikrus darbininku nżstawinėtojus...

† Uniwersitėte Sztrasburgo randasi 846 studentai, Karalaučiuje 815, Göttingene 1041, Jenoje 907, Gyssene 484, Tubingene 1247.

PRANCUZIJOSJE pabaigoje 1885 m. buwo 422.000 karcziamu, o 1875 m. tik 342.622. Departemente Nord yra 1 karcziama ant 46 galwu, taigi 1 karcziama ant 10 suaugusiu žmonių; kaip kur tame departemente randasi tarp 3 namu 2 karcziamos! Dėlto 'Journal des Debats' reikalauja istatymo dėl sumaziniimo namu girtybės.

Paryžiaus mediciniskame skirnyje uniwersiteto randasi dabar 108 studentkos; 83 tarp ju yra isz Rusijos, 11 isz Anglijos; 7 isz Prancuzijos, 3 isz Amerikos, 2 isz Austrijos, 1 isz Rumėlyjos ir 1 isz Turkijos.

† Seniausi laikraszczei Auropos. Londono seniausia gazėta yra no 1622 m., 'Londono Gazėta' iszaina no 1665 m. Ulandijoje aplink 1617 m. jau 2syk ant nedėlės iszėjo laikrasztis; 'Harlemscho Courant' no 1656 m., jis per du szimtmecziu buwo rėnkose giminėš spaudėju Enschedė. Wokietijoje 1615 m. Emmelis Frankfurte iszdawinėjo syki ant nedėlės; 1616 m. Jonas Birghden isteigė 'Frankfurto pacztos gazėtą'; 'Leipziger Zeitung' eina no 1660 m. Belgijos meste Antwerpen iszėjo 1605 m. 'Alle de nieuwe Tydinghen', redyta Ab. Vethoeven. Prancuzijoje ėjo 'La Gazette de France' Paryžiuje no 1631 m. Italijoje 1636 m. Florencijos meste. Szvedu wyresnybinis laikrasztis 'Post och Inrikes Tidning' tapė isteigtas 1641 m. Pirmas rusiszkas laikrasztis pasirodė Maskwoje 1703 m. Szpanijoje daug wėlaus atsirado laikraszczei. O lietuwininkai igijo sawo laikraszczius no 1832 ir 1849 m.. Oringi atsitikimai buwo apgarsinami gywentojams Auropos jau galop XV szimtmeczio spaustais rasztais, k. a. radynos Amerikos, užplaukimas turku, taip gi ir wietinėš žinios, žiamės drebėjimai, audros, twanai, 'stebukiai', nužudymai cretiwu ir ž du, istabus atsitikimai gimimo ir mirimo. Tokios žinios Wokietijoje nesziujo wardą 'Zeitung', Anglijoje 'Thiding', Prancuzijoje 'Relations', 'Nouvelles', angl. 'Discours'.

— Priežastys beprotystos. Palyginimas pranešimu isz swarbiausiu žiamiu parodo, kad isz wisu atsitikimu beprotystės 24 procentai puola ant josios paweldimo; 14 procentu pasidaro per girtuoklystę; prie amato iszkrikimo 12 procentu; per prastojimą draugu ir giminaicziu 11 proc. iszėjo isz proto; per ligas 10 proc., isz wisoku priežascziu 29 proc.

Auropoje tariama yra irengti tarptaut szką teleponiszką susineszių. Kadagi Rysselberghe i-zrado, jog bušą paduoda geriausei ne telegrapinėš wiesos, bet bronzinėš, o tos netrukdo nei telegrapawojimo; dėlto Prancuzijoje

ir Belgijoje weikei taps iwestos telegrapinės bronzinės vielos, kurios tarnaus ir telegrapijai ir teleponijai.

SUW. WALSTIJOS. Waszingtono senatorei labai pyksta ant Anglijos ir Kanados už siaurinimą žvejybos reikalu šitos žiamės, ir pawelyjo prezidentui griebtiesi prie repressaliju.

Na u j o r k e liet. drama „Patkulis“ bus ant scenos pastatyta po welyku.

— Arkiwyskupas Corrigan atēmė no kuningo McGlynn miszias nž tai, kad tas stojo pirmiaus už airius priesz Anglijos priespandą, o dabar už darbininkus priesz pninguoczius. Parapijonys guldo galwas už McGlynn'ą, kuris yra paszauktas i Rymą dėl iszsiteisinimo.

New Jersėje streikas darbininku prie anglu nėko nepasigerino.

Philadelphijoje darbininkai pastatė kandidatą ant Majoro mēsto sziauczu T. Phillips.

— Pirmame susirinkime brolu lietuwininku isz Philadelphijos padaryta roda per balsus pristoti i Susiwienyjimą wisu lietuwininku ir pasiduoti po pro womis Szenandotio Seimo, kurs buwo padarytas 15 d. rugpjuczio 1886 metuose. Tuomlaik istojo 17 sąnariu ir sutarė apsigarsinti laikrasztyje.

Su broliszku pasweikinimu B. Najornowskis ir M. Walinczius.

Jersesy Cittyje cigarninkai streikuoja pas Lorillard norėdami, idant atga butu pakelta.

Clevelande O. wiena žmona papjowė sawo 5 waikelus, susipykusi su sawo wyru. Kada pats pawalgęs pusryczius anksti rytmetryje su seniausiu sunumi iszėjo i darbą, pati wisas duris užsirakino, langus ir langawėres užsidarė, wieną sunu iszsuiuntė i kromą parneszti pieno, kitą kur kitar, o likusius kudikius pradėjo pjauti; 6 metu mergutei pas szirdi buwo 10 žaisdu padaryta, wienam waikui padarė 16 žaisdu i pilwą, kitam i szoną; 6 mėnesiu kudiki, gu linti lopszyje, ir papjowė. Pusgywi kudikei tapė paimti i lignonbuti, kur tuo jau numirė. Wyras yra katalikas ir pulokas, wadinasi Kąbalk. Paczią rado sklepe pasikorusią ant wirwės, ką drapanas džiowina. Waikai parėję isz kromo jau rado seseris ir brolus gulint negywais. J. Kulkauskas.

Michigane darbo komisaras Pond paduoda balsą, kad taptu panai kinta sistema kantraktu dėl apkalintiniu: isz dalies Detroito pagerinimo namnose tai jau buwo iwesta, nės isz 2.376 apkalintiniu pereitą metą dirbo tik 987 aut wyresnybinės rokundos.

 Kuopos Susiwienyjimo yra užpraszos prisusti žinią ape tai, kaip kuopu kasa stowi, kiek sąnariu priguli prie susiwienyjimo ir tt. Tą žinią reikia paduoti dėl wisuomenės, pagal istatymus susiwienyjimo. Nors tą darbą turėtu atlikti Komitėtas Iszpildymo, wienok tam miegant, turime kažnas rupintiesi apie susiwienyjimo gerą; matysime, kaip Komitėtas Iszpildymo iszteisins sawo snudulawimą, kada reikės isz sawo darbu ronundą iszduoti ateinancziame Seime.

Rėd.

Paukszcio Wienybei uždrausta yra žengti per slengstį rėdytės L. Bałso, No 3 ir 4 L. Bałso iszeis w i e n o i e didokoje kningutėje apie 10 wasario

Nanjorke W. Szėlaitis nesenei padawė projektą isteigti draugystę, kurios sąnarei užsiimtu dainawimu, muzika ir teatriszkomis parodomis. Mēs labai džiaugiamėsi isz tokios mislies, kuri jei bus tam tikrai ikunyta, taps itekminga gywenime musu tautos. Pirmas susirinkimas draugu ir sąnariu tos draugystės bus 30 d. sausio, nedeldienyje, antrą adyną po pietu ant Rivington st. No. 16. Lietuwinkai meilyjantieji prisidėti prie tos draugystės yra užpraszomi, idant ant to czeso ten ateitu.

Isz Szenandorio paskutinėje walandoje parejo žinia, kad lietuwininkai ten 5 d. wasario laikys susirinkimą saloje pono C. Rice ant 7 adynos wakare dėl isteigimo kuopos susiwienyjimo. Diewe padėk!

ATSAKYMAS ANT GROMATU.

Kietawycziui, Pantienūi ir Sagewycziui. I num. Bałso buwo siustas; dabar antru sykiu iszsiuntėmie. Pajieszkokite ant paczto.

Brolei, permainę sawo gywenimą, atsiuskite tuojau sawo adresus. Sawo skaitytoju mielai praszome, idant atnaujintumėte prenumeratą.

Rėd.

HOTELIS LENKISZKAS

Leono Alberto *KRYGIERIO*

16 *Rivington st.* *NEW YORK.*

Krautwė wyno, alaus ir kitokių gėrimų, podrang Restauracija, ir sveikinė wieta Lietuwiszku draugysčiu. Kožną subatą szwėžios deszros ir kopustai.

O'NEILL BROS

parduoda naminius duigtus, ir tai pigiausei wisame walscziniuje. Taipgi turime sąkrową skrynucziu ir grabu, kuriuos mės pigiaus padarome ir ant szmokeszcio duodame.

Namuose Shanks *O'NEILL BROS.*

Main st. Shenandoah Pa.

LENKISZKA APTEKA,

138½ *Division st.* *NEW YORK.*

parduoda wisokias gydykles szitos žiamės ir isz swetur. Ligoniams duodama yra patarmė. Keikalaujantiems siuncziu gydykles ir i farmas.

Dr. K. Smakowski.

KRAUCZISZKAS KROMAS.

Drapanas dėl draugysčiu galima gauti; prekia 12 procentu pigiaus ne kad pas kitus tame mēste. Kas mēnesis pareina abrozai naujos mados, taip kad didis ir mažas guli naujansią madą pasirinkti. Darbas yra dailansius ir be jokių klaidu. Užsipraszau draugus ir pažystantus pasawę.

S. Main st. Shenandoah Pa.

Andrius GRYNIEWYCZIUS

MIEŁDAŽIO KRAUCZISZKAS KROMAS.

Darau uniformas ir kitokias drapanas; prekia yra nuderiamas; drapanos tiktai ant orderio. Draugysciu drapanas galima gauti wisokios mados.

6 E. Centre st. *Szenandoryje.*

J. MIEŁDAŽIS.

WINCO JUSZKAUCKO SALUNAS.

Czia yra prieiga hetuwininku, nakwynė, geri gerimai, wynas, likieris ir lagerinis alus, gardus užkandys ir užsiрукymas geru cigaru.

262 East Broadway, cor. Montgomery st.

NEW YORK.

UŽNIAMUMIECZEI pas UŽNIAMU- NIETI!

Ateikite aplankyti mano walgiu kromą, o nepasigalėsite. Taworai yra szwieži, geri ir pigus.

KAZYS BUTKEWYCZIUS.

ant *Main st.* priesz pacztą

Shenandoah Pa.

LIETUWININKAI e.kite

pas LIETUWININKAI!

Taisau wisokius dziegorus, sieninius, kieszoninius, budintojus ir tt., pagal naujansius mekanikos buklius Prieg tam taisau ir nulieju auksinius bei sidabrininius žiedus, lenciugėlus. Sužusius antwožus dziegorėlu labai gražei sutaisau. Wiską pigiaus ir geriaus darau ne kad kromuose.

KAZYS GILUS.

172 Morgan st. Jersey City, N. J.

Kningos ant pardawimo.

REDYSTEJE Liet. BAĽSO, 43 Spring st. New York.

Auszros Kalendorius ant 1885 ir 1886 m. po 25 centus.

Tėwynainiu giesmė Wyturio 15 centu.

Oszkabalū dainos 25 centu.

Lietuwiszkas sziupinis 15 centu.

Drizdausko swėtiszkos ir szwentos giesmės 15 centu.

Miglowaros dainos 25 centu.

Nėrio pamokštai apie gaspadorystę 25 centai.

Auszra 1883-85 m. po pusanthro dorelo, o 1886 m. už 4 num. 80 c.

Žirgas ir waikas Jono Basanawycziaus 25 centai.

Witolorausda Kraszewskio, dwiejose kningose, 75 centai.

Užduotynas, norintiems pasimokinti rokundu, 40 centu.

ABECEĽA ir taip mokintuwė dėl waiku, isz kurios yra galima ismokti skaityti, raszyti, suprasti gamtos atsitikimus ir iszsimokinti wisus paterius. 30 centu.

Keli žodžei apie auginimą. 25 centai.

Iszganymas wargdienio, 18 centu.

MILAUCKO KROMAS.

ant Centre st., Shenandoah, Pa.

Laikau wisokiu gatunku miltu, mėsa sudyta, rukyta ir wisokius walgomus daigtus, keliniu, marszkiniu, kaladru, plunksnu dziegoriu, lampu, wėdrū ir tt. Kas tik ko pareikalas, pas mus ras, ir daug pigiaus wisą paroduame ne kad musu kaimynai. Atapsiznaimykite!

MILAUCKAS ir SUNUS.

A. OWENS,

No 18 ir 20 S. Main st. Shenandoah Pa

Krautuwė miltu, mėsos, szieno. taip-gi ir kitokiu daigtu tinkancziu prie namu ir stalo. Taip-gi didelė wirtynė pigiu materiju dėl drapanu. Teisinga woga ir pigiausia wieta dėl lietuwinku. Eikit ir persikanokite!

A. OWENS.

THOMAS SLATTERY

CZEBATU ir CZEWEKYKU KROMA pigiausias mēste. Dėl sulopymo piginu pagal reikalą,

namuose Beddels Brick,

W. Centre st. Shenandoah Pa.

DRAPANOS

DRAPANOS

pigios, labai pigios

pas REFOVICZ.

Aptaisas parsiduoda po 25 centus pigiaus no kožno dorėlo, drapano skrybėlės, kepurės, marszkiei. A užsipraszau wisus, kad atėję pažiurtumėte mano taworu. REFOVICZ,

No 10 S. Main St. Shenandoah Pa